

V UWARUNKOWANIA OCHRONY PRZYRODY

Uwarunkowania ochrony przyrody tworzy splot elementów, na który składają się min: sytuacja społeczno - gospodarcza oraz stwierdzony stan środowiska przyrodniczego w gminie. Przedstawione w niniejszym opracowaniu wyniki inwentaryzacji przyrodniczej pozwalają wskazać na uwarunkowania związane ze środowiskiem przyrodniczym.

Na skutek przemian polityczno - gospodarczych w ostatnich latach w naszym kraju bardzo zmienił się obraz gospodarki rolnej. Wpłynęło to w znaczący sposób na obraz szaty roślinnej w gminie. Użytki zielone obecnie nie są wykorzystywane w tak intensywny sposób, jak miały to miejsce w jeszcze kilka lat temu. Są to najczęściej obszary torfowisk niskich, pocięte gęstą siecią rowów melioracyjnych i kanałów odprowadzających wodę, które stopniowo zarastają i przestają spełniać swoją rolę. Łąki i pastwiska ulegają samorzutnej sukcesji roślin przekształcających znacznie fizjonomię tego obszaru. Na terenach nie użytkowanych można uznać za słuszne zaniechanie konserwacji urządzeń melioracyjnych, gdyż ogranicza to straty wody, tak potrzebnej w krajobrazie. Jednakże ograniczenie użytkowania łąkarskiego powoduje zanikanie półkulturowych zespołów roślinnych, które były miejscem występowania cennych gatunków roślin, np. storczyków łąkowych. W rozległych zatorfionych dolinach rozprzestrzeniają się ziołorośla i łożowiska, co prowadzi do unifikacji roślinności, kosztem jej różnorodności.

Powierzchnia gminy została zwaloryzowana pod kątem występowania chronionych, zagrożonych, rzadko spotykanych i wyróżniających lokalny krajobraz przedstawicieli flory i fauny oraz zbiorowisk roślinnych i ekosystemów. Obszary o najwyższych walorach zaproponowane zostały do objęcia ochroną prawną.

Wszystkie zaproponowane do ochrony obiekty wymagają opracowania dokumentacji, a następnie zatwierdzenia przez odpowiedni organ (ministra, wojewodę lub Radę Gminy). W rozporządzeniach powołujących obiekty określone powinny zostać szczegółowe wytyczne konserwatorskie gwarantujące zachowanie walorów przyrodniczych tych obszarów.

Do czasu powołania powierzchniowych form ochrony należy w planach zagospodarowania i studium zapisać odnośnie tych obszarów zakaz zmiany form użytkowania gruntów i w miarę możliwości wskazania konserwatorskie wymienione dla każdego z obszarów. Odnośnie terenów zaproponowanych do włączenia do rezerwatu i użytków

ekologicznych należy także wprowadzić zakaz prywatyzacji gruntów państwowych lub innych nieprywatnych

1. Istniejące obszary i obiekty chronione

W gminie Stara Dąbrowa nie ma zatwierdzonych prawnie powierzchniowych form ochrony przyrody powołanych na podstawie ustawy o ochronie przyrody. Jedyne istniejące formy ochrony przyrody w gminie Stara Dąbrowa to pomniki przyrody, których jest 3*.

1.1 Pomniki przyrody

Symbol na mapie 1: 25 000	Miejscowość	Opis pomnika przyrody	Uwagi
PP- 1	Łęczyna; park dworski	dab szypułkowy o obw. 415 i wys. 37 m	-
PP- 2	Łęczyna; park dworski	buk pospolity o obw. 390 cm i 36 m wys.	-
PP- 3	Łęczyna; park dworski	kasztanowiec biały obw. 320 cm, wys 30m.	-

* dane z zasobów Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody

1.2 Zatwierdzone stanowiska rozrodu i stałego przebywania zwierząt gatunków chronionych

W gminie Stara Dąbrowa istnieje **jedna strefa ochronna** dla zwierząt ustanowiona na podstawie § 2 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z 6 stycznia 1995r w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (ANEKS. pkt.3). Jej lokalizację przedstawiono na mapie w skali 1 : 25.000 (ANEKS, pkt.5).

Oдноśnie stanowisk wymienionych w powołanym wyżej przepisie gatunków zwierząt obowiązuje zakaz dokonywania zmian obejmujących wycinanie drzew i krzewów, prowadzenia robót melioracyjnych, wznoszenia obiektów, urządzeń i instalacji oraz innych prac mających wpływ na ochronę miejsc rozrodu i regularnego przebywania gatunków chronionych, a także przebywania poza miejscami wyznaczonymi.

Na obszarze gminy Stara Dąbrowa występuje :

◆ **1 stanowiska bielika**

* *dane na podstawie wyników inwentaryzacji, danych Nadleśnictwa Dobrzany i Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody w Szczecinie.*

2. Obszary i obiekty proponowane do ochrony

Inwentaryzacja i waloryzacja przyrodnicza gminy Stara Dąbrowa pozwoliła wytypować szereg obszarów wymagających prawnej ochrony ze względu na ich znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej. Zachowanie obszarów i obiektów zaproponowanych do ochrony jest najważniejszym elementem w strukturze tworzonej poza tym przez inne, odpowiednio zagospodarowane elementy Ekologicznej Struktury Obszarów Chronionych (korytarze ekologiczne, strefy węzłowe) gwarantującej możliwość zrównoważonego rozwoju gminy, zgodnego z postulowaną drogą cywilizacyjnego ekorozwoju.

Obszary i obiekty na terenie gminy Stara Dąbrowa zasługujące na prawną ochronę i powołanie na podstawie ustawy o ochronie przyrody podzielić można na następujące grupy:

- rezerwaty przyrody,
- zespoły przyrodniczo - krajobrazowe
- obszar chronionego krajobrazu,
- użytki ekologiczne,
- pomniki przyrody.

Ponadto na podstawie rozporządzenia o ochronie gatunkowej zwierząt proponujemy wyznaczenie miejsc stałego przebywania i rozrodu zwierząt.

a) Rezerwaty

Na terenie gminy proponowany jest jeden rezerwat: faunistyczno - leśny.

Na rezerwaty przyrody proponuje się obszary, na których ekosystemy zachowane są w stanie naturalnym lub mało zmienionym. Istniejące materiały badawcze dowodzą dużego nagromadzenia w nich rzadkich gatunków roślin i ginących gatunków zwierząt. Rezerwat może umożliwić im przetrwanie.

Plan ochrony, którego sporządzenie jest w przypadku rezerwatów obowiązkowe uwzględni wszelkie aspekty dotyczące zagrożeń i sposobów zapobiegania im. Jednakże skomplikowana procedura powołania rezerwatu jak również długi tok tworzenia planu ochrony skłania do

wskazania na istniejące przepisy o ochronie gatunkowej roślin i zwierząt, (ANEKS pkt 3), które w pewien sposób gwarantują ochronę tym unikalnym obszarom.

Tymczasowo, już na podstawie posiadanych wyników wskazane jest powołanie na omawianych terenach użytków ekologicznych i docelowo należy prowadzić prace na rzecz przekształcenia ich w rezerwaty. W obrębie rezerwatów wykluczone jest prowadzenie działalności nie związanej z ochroną chronionych elementów środowiska przyrodniczego (procesów, ekosystemów lub gatunków).

Poniżej przedstawiamy krótki opis proponowanego obiektu.

Symbol na mapie 1: 25 000	Opis obiektu
<p>R - I <i>LN 7-8</i></p>	<p>Forma ochrony i nazwa własna::: rezerwat przyrody leśno - faunistyczny „Dolina Krąpieli przy Chlebowie”</p> <p>Lokalizacja: rzeka Krąpiel z pasem lasów zboczowych od Chlebowki do Chlebowa W obrębie proponowanego ZPK-I</p> <p>Przedmiot ochrony: Jest to obiekt cenny ze względu na bardzo dobrze wykształcone płaty zbiorowisk leśnych (przede wszystkim: buczyny Melico-Fagetum i Mercuriali-Fagetum, olsy Carici elongate-Alnetum, łągi Circeo-Alnetum), obecność wielu cennych gatunków roślin, zwierząt oraz niezwykle piękny krajobraz.</p> <p>Obiekt o walorach regionalnych.</p> <p>Charakterystyka przyrodnicza: Przełomowa dolina Krąpieli z odcinkami o zmiennym nurcie. W wodzie występują zbiorowiska wodne. Na brzegach oraz nad niewielkimi strumieniami i na źródłiskach, występuje łąg jesionowo-olszowy z bujnie rozwiniętą warstwą krzewiastą, <i>m.in.</i> porzeczką czarną i kaliną koralową. W runie dominuje turzyca błotna, na źródłiskach rzeżucha gorzka i śledziennica skrętolistna.</p> <p>Na skarpach doliny występują grądy z takimi gatunkami jak <i>m.in.:</i> konwalia majowa, czerniec gronkowy, przylaszczka pospolita, miodunka płamista, czyściec leśny, czworolist pospolity. Dobrze wykształcone płaty buczyny pomorskiej i buczyny źródłiskowej. Koło Chlebowa rosną dwa drzewa o rozmiarach pomnikowych (PP-18) .</p> <p>Unikatowe w skali gminy ugrupowanie ptaków lasu łągowego. Celem ochrony jest zachowanie biotopu lasu łągowego w stanie możliwie pierwotnym dla bardzo rzadkich na terenie gminy gatunków leśnych (<i>m.in.</i> kania rdzawa, dzięcioł czarny i dzięcioł średni). Ponadto nad Krąpielą gnieździ się prawdopodobnie najliczniejsza populacja pliszki górskiej w województwie szczecińskim. Odcinek ważnego w systemie ESOCH korytarza ekologicznego - doliny Krąpieli.</p> <p>Zagrożenia: Niewłaściwa gospodarka leśna - stosowanie zrębów zupełnych , wycinanie drzew na zboczach, inwestycje degradujące system ekologiczny i</p>

	<p>krajobraz.</p> <p>Wskazania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zakaz zmiany stosunków wodnych. 2. Zakaz wykonywania zrębów zupełnych i gniazdowych oraz prowadzenia odnowień gatunkami niezgodnymi z siedliskiem. 3. Zachowanie naturalnego układu i składu roślinności oraz bogatej flory i fauny. 4. Zakaz zabudowy i lokalizacji inwestycji w obrębie rezerwatu. 5. Zakaz zmiany form użytkowania gruntów oraz prywatyzacji gruntów państwowych lub innych jak dotąd nieprywatnych. 6. Sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, w którym zostaną omówione szczegółowo uwarunkowania przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe w celu wypracowania dalekosiężnego planu ochrony i zagospodarowania przyrodniczo - turystycznego. 7. Powołanie proponowanego obiektu i opracowanie dla niego dokumentacji. <p>W obrębie proponowanego OCHK-I</p>
--	---

b) Obszary Chronionego Krajobrazu (OCHK)

OCHK to wielkopowierzchniowa forma ochrony, która nie wyklucza działalności człowieka na obszarze chronionym, jednakże musi być ona uwarunkowana potrzebami przyrody.

Należy podkreślić, że jest to bardzo korzystne dla człowieka i przyrody rozwiązanie umożliwiające zachowanie walorów krajobrazowych i środowiskowych chronionego terenu i tym samym stanowiąc o jego ciągłej atrakcyjności.

OCHK mogą być ustanowione przez Radę Gminy. W jego zasięgu znajdują się inne formy ochrony, np. mniejsze użytki ekologiczne, pomniki przyrody, stanowiska rozrodu i regularnego przebywania gatunków chronionych, stanowiska florystyczne i inne. **OCHK** stanowi dla tych form rodzaj otuliny będąc przestrzenią wymuszającą na planistach i inwestorach działania ekologiczne, np. budowa dróg musi uwzględniać istnienie szlaków migracyjnych zwierząt i należy zaprojektować i wykonać przepusty dla nich oraz zrealizować obsadzenie jezdni szerokopasmowa zielenią.

Poniżej przedstawiamy spis i krótki opis proponowanego obiektu

Symbol na mapie 1: 25 000	Opis obiektu
OCHK -I	<p>Forma ochrony i nazwa własna:: Obszar chronionego krajobrazu.</p> <p style="text-align: center;">„Dolina Krapieli”</p> <p>Lokalizacja : rzeka Krapiel na całej długości w granicach gminy oraz jej dolina łącznie ze zboczami. Obszar ten sięga na tereny sąsiednich gmin tworząc wspólny dla nich teren chroniony.</p> <p>Przedmiot ochrony: Cenny krajobrazowo i przyrodniczo teren obejmujący zespół powiązanych ekosystemów we wspólnym układzie hydrologicznym rzeki Krapieli, z szeregiem fitocenozy: leśnych, wodnych i łąkowych. Korytarz ekologiczny o znaczeniu ponadregionalnym (łączy teren Pojezierza Ińskiego z Ujściem Odry)</p> <p>Charakterystyka przyrodnicza: Obniżenie dolinne Krapieli obejmujące rzekę, przyległe łąki i wysokie zbocza porośnięte lasami. Ważny korytarz ekologiczny będący elementem ESOCH z licznymi stanowiskami cennych, i chronionych gatunków flory i fauny. Występują tu partie lasów bukowych, grądowych oraz olszowych. Na tym rozległym terenie wydzielono pomniejsze charakterystyczne obiekty.</p> <p>Teren istotny dla fauny. Występują tu m. in. ptaki: bocian czarny, krakwa, bielik, kania ruda, błotniak stawowy, derkacz, sowa uszata, krętogłów, żuraw, czajka , zimorodek, srokosz.</p> <p>Walory botaniczne reprezentują zespoły o naturalnych cechach: bagienne olszyny, łąg jesionowo-wiązowy, fragmenty cennych buczyn, olszyna źródliskowa. Występują tu gatunki rzadkich i chronionych roślin: kruszczyk szerokolistny, paprotka zwyczajna, marzanka wonna, kalina koralowa, porzeczka czarna, konwalia majowa i rzadkie - żankiel zwyczajny, szczyr trwały, bobrek trójlistkowy, przylaszczka pospolita.</p> <p>Na terenie OCHK -I w granicach gminy Stara Dąbrowa znajduje się:</p> <p>R-I, PP 9-14, PP-18, PP 22-25, UE-VII, OC - 5 , strefa ochronna bielika</p> <p>Wskazania :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w którym zostaną omówione szczegółowo uwarunkowania przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe w celu wypracowania dalekosiężnego planu ochrony i zagospodarowania przyrodniczo - turystycznego. 2. Powołanie proponowanych obiektów powierzchniowych w obrębie OCHK i opracowanie dla nich dokumentacji. 3. Kontrolowanie gospodarki ściekowej i właściwe składowanie odpadów, a przede wszystkim skanalizowanie miejscowości w zlewni rzeki i uruchomienie oczyszczalni ścieków. 4. Zakaz zabudowy terenów przylegających bezpośrednio do rzeki i na zboczach doliny. 5. Ograniczenie wyřębu lasów zboczowych.

	<p>6. Uznać lasy leżące w dolinie Krapieli za lasy ochronne</p> <p>7. Zakaz zmiany stosunków wodnych zmierzających do osuszenia terenu</p> <p>8. Utrzymanie na łąkach i pastwiskach gospodarki ekstensywnej</p> <p>9. Wskazane jest udostępnienie dla celów turystycznych, rekreacyjnych i dydaktycznych pod warunkiem zabezpieczenia odpowiedniej infrastruktury ograniczającej antropopresję (wyznaczenie ścieżek spacerowych, miejsc postojowych i widokowych, urządzenie szlaku kajakowego, itp.).</p> <p>10. Unikać należy budowy dalszych linii komunikacyjnych przecinających dolinę rzeki, a rozwój istniejących powinien w maksymalnym stopniu uwzględniać uwarunkowania przyrodnicze, budowę przepustów dla zwierząt itp...</p> <p>11. Należy dążyć do zalesień zboczy doliny i stworzenia mechanizmów promujących rozwój użytków zielonych w miejsce gruntów ornych w sąsiedztwie rzeki i stawów. Zachować należy kompleksy roślinności szuwarowo-łozowiskowej na rozlewiskach rzeki.</p> <p>12. Ograniczenie rozbudowy bazy turystycznej, a rozwój funkcji turystycznych powinien uwzględniać istniejącą sieć osiedleńczą i pojemność rekreacyjną terenu.</p> <p>13. Zakaz budowy obiektów inżynierskich na Krapieli</p> <p>14. Zakaz zmiany form użytkowania gruntów oraz prywatyzacji gruntów państwowych lub innych jak dotąd nieprywatnych.</p>
--	---

c) Zespoły Przyrodniczo - Krajobrazowe (ZPK)

Zespoły przyrodniczo - krajobrazowe powołuje się w celu ochrony zarówno wartości przyrodniczych jak i kulturowych na wskazanym obszarze z uwzględnieniem walorów estetycznych. Działalność na terenach objętych tą formą ochrony uwarunkowana jest opracowaniem dla nich planu zagospodarowania przestrzennego. Plan ten w winien uwzględniać postulaty przyrodników w aspekcie lokalizacji dróg, sieci osadniczej, projektowanych inwestycji itd. Stwarza to najkorzystniejsze warunki dla rzeczywistego zabezpieczenia istniejących na obszarze **ZPK** najcenniejszych niedużych obiektów - rezerwatów, pomników przyrody, stanowisk gatunków chronionych, użytków ekologicznych, o małej odporności biologicznej na oddziaływania zewnętrzne.

Przeprowadzona inwentaryzacja przyrodnicza wykazała istnienie chronionych gatunków roślin i zwierząt oraz szczególne walory geomorfologiczne terenu gminy. Zespoły przyrodniczo - krajobrazowe, które proponujemy powołać są pewnym podkreśleniem cech środowiska charakterystycznych dla tej gminy. Nadanie im rangi obszaru chronionego skłoni

właścicieli, decydentów i potencjalnych inwestorów do wnikliwego rozpatrywania problemów związanych z użytkowaniem tego terenu.

Proponuje się utworzenie 2 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych. Obejmują one większe pod względem powierzchni tereny, o zróżnicowanym charakterze i siedliskach, posiadające duże lub wybitne walory przyrodnicze i krajobrazowe. Znalazły się tu rynny jeziorne z kompleksem przyległych lasów i łąk, kompleksy oczek wodnych, w tym położone na terenach leśnych, blok pagórów moreny czołowej.

Poniżej przedstawiamy spis i krótki opis proponowanych obiektów.

Symbol na mapie 1: 25 000	Opis obiektu
<p>ZPK - I <i>DE 7-10</i></p>	<p>Zespół Przyrodniczo Krajobrazowy - „Parlino - Łęczycza”</p> <p>Lokalizacja : Wzdłuż drogi Stargard-Nowogard, po jej wsch. stronie od Łęczycy do pln. granicy gminy oraz rynnowym ciągiem jezior Kolki, Parlińskie i Łęczyckie.</p> <p>Przedmiot ochrony: Obszar o dużych walorach krajobrazowych i biocenotycznych obejmujący zróżnicowane przyrodniczo środowiska od wodnych do bagiennych i łądowych.</p> <p>Charakterystyka przyrodnicza: Odcinek lokalnej rynny polodowcowej z trzema malowniczymi jeziorami i położonymi nad nimi wsiami. Jeziora o wysokich brzegach, z zadrzewieniami przybrzeżnymi - ważny lokalny korytarz ekologiczny. Istotny element krajobrazowy terenu gminy.</p> <p>Cenne florystycznie jezioro Kolki z podwodnymi łąkami ramienic.oraz JezioroŁęczyckie z m. in. rogiem krotkoszyjkowym.</p> <p>Obszar ważny dla awifauny lęgowej i przelotnej: krakwa, perkozek, głowienka, czernica.</p> <p>Na terenie ZPK-I znajduje się UE-I , park w Parlinie, cenna aleja PP- 28.</p> <p>Wskazania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zabezpieczenie wód jeziora przed zanieczyszczeniami (uporządkowanie gospodarki ściekowej i zakaz niszczenia roślinności pełniącej rolę filtra - nadbrzeżnych szuwarów). 2. Zabezpieczenie przed zbyt silną antropopresją między innymi przez wyznaczenie i urządzenie ścieżki spacerowej wokół jeziora i ustanowienie strefy ciszy na jeziorze. 3. Ustanowienie funkcji ochronnej lasów na skarpach i brzegach. 4. Ochrona roślinności nadbrzeżnej i szuwarowej. 5. Należy zachować obecne stosunki wodne , a nawet miejscami 6. dążyć do podniesienia poziomu wód. 7. Ograniczenie penetracji terenu przez określenie chłonności turystycznej i

	<p>dostosowanie do niej bazy rekreacyjnej (kąpielisko, rozsądna ilość pomostów wędkarskich itp.)</p> <p>8. Dopuszczalne jest zagospodarowanie turystyczno- rekreacyjne (wędkarstwo, kajakerstwo, itp.) w sposób nie naruszający równowagi ekologicznej ekosystemu, po konsultacji z przyrodnikami.</p> <p>9. Zakaz zmiany form użytkowania gruntów oraz prywatyzacji gruntów państwowych lub innych jak dotąd nieprywatnych.</p> <p>10. Sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w którym zostaną omówione szczegółowo uwarunkowania przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe w celu wypracowania dalekosiężnego planu ochrony i zagospodarowania przyrodniczo - turystycznego.</p> <p>11. Powołanie proponowanych obiektów powierzchniowych w obrębie ZPK i opracowanie dla nich dokumentacji.</p> <p>12. Należy w pracach planistycznych uwzględnić wskazania ochronne zawarte w „ Analiza stanu...” (ANEKS, pkt.4)</p>
<p>ZPK - II <i>EG 11-15</i></p>	<p>Zespół przyrodniczo krajobrazowy - „Jezioro Grabowskie ”</p> <p>Lokalizacja: Po zach. i wsch. stronie drogi Stargard-Nowogard, pomiędzy miejscowościami Grabowo i Kicko.</p> <p>Przedmiot ochrony: Obszar o dużych walorach krajobrazowych i biocenotycznych obejmujący zróżnicowane przyrodniczo środowiska od wodnych do bagiennych i lądowych. Fragment rynny polodowcowej z jeziorem Grabowskim, jego brzegami, oraz położonym na pld.-wsch. brzegu ozem.</p> <p>Charakterystyka przyrodnicza: Najbardziej malowniczy na terenie gminy odcinek lokalnej, stargardzko-maszewskiej rynny polodowcowej, z jeziorem, oraz najlepiej zachowanym ozem gminy, będącym przedłużeniem ozów kiczarowskich. Jezioro atrakcyjne pod względem krajobrazowym i rekreacyjnym jest również miejscem występowania i rozrodu zwierząt, oraz roślin chronionych i rzadkich.</p> <p>Cenne florystycznie Jezioro Grabowskie z podwodnymi łąkami ramienic oraz z m. in. rogatkiem krotkoszyjkowym.</p> <p>Obszar ważny dla awifauny lęgowej i przelotnej: krakwa, zausznik, gagoł, błotniak stawowy oraz herpetofauny (żaby zielone i brunatne, kumak nizinny, grzebiuszka ziemna, jaszczurka zwinka).</p> <p>Na terenie ZPK-II znajduje się UE-VI .</p> <p>Wskazania:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zabezpieczenie wód jeziora przed zanieczyszczeniami (uporządkowanie gospodarki ściekowej i zakaz niszczenia roślinności pełniącej rolę filtra - nadbrzeżnych szuwarów). 2. Zabezpieczenie przed zbyt silną antropopresją między innymi przez wyznaczenie i urządzenie ścieżki spacerowej wokół jeziora i ustanowienie strefy ciszy na jeziorze. 3. Ustanowienie funkcji ochronnej lasów na skarpach i brzegach. 4. Ochrona roślinności nadbrzeżnej i szuwarowej.

	<ol style="list-style-type: none"> 5. Wydzielenie ostoi ptactwa wodnego w północnej części jeziora. 6. Należy zachować obecne stosunki wodne , a nawet miejscami dążyć do podniesienia poziomu wód. 7. Ograniczenie penetracji terenu przez określenie chłonności turystycznej i dostosowanie do niej bazy rekreacyjnej (kąpielisko, rozsądna ilość pomostów wędkarskich itp.) 8. Dopuszczalne jest zagospodarowanie turystyczno- rekreacyjne (wędkarstwo, kajakarstwo, itp.) w sposób nie naruszający równowagi ekologicznej ekosystemu, po konsultacji z przyrodnikami. 9. Zakaz zmiany form użytkowania gruntów oraz prywatyzacji gruntów państwowych lub innych, jak dotąd nieprywatnych. 10. Sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w którym zostaną omówione szczegółowo uwarunkowania przyrodnicze, krajobrazowe i kulturowe w celu wypracowania dalekosiężnego planu ochrony i zagospodarowania przyrodniczo - turystycznego. W miarę możliwości obszar chroniony rozciągnąć na ozy kiczarowskie i pozostałe jeziora leżące w rynnice na terenie gminy Stargard Szczeciński. 11. Powołanie proponowanych obiektów powierzchniowych w obrębie ZPK i opracowanie dla nich dokumentacji. 12. Należy w pracach planistycznych uwzględnić wskazania ochronne zawarte w „ Analiza stanu....” (ANEKS, pkt.4)
--	---

d) Użytki ekologiczne (UE)

Ta forma ochrony umożliwi zachowanie cennych fragmentów przyrody uwzględniając równocześnie potrzeby człowieka w warunkach racjonalnego gospodarowania. Ustawa o ochronie przyrody dopuszcza powoływanie użytków ekologicznych zarówno przez wojewodę jak i przez gminy, które mogą dzięki temu, kierując się troską o zachowanie największych wartości na obszarze swego administrowania, skutecznie zadbać o zachowanie cennych przyrodniczo obiektów.

Należy kierować się zasadą, że w krajobrazie tak bardzo zmienionym czynnikiem antropogenicznym, należy chronić prawnie jak najwięcej powierzchni o wartościach przyrodniczych. Zakwalifikowanie ich do obiektów chronionych nie powinno stwarzać trudności, gdyż są to nieużytki rolnicze i leśne (wydzielenia pod nazwą „bagno”). Proponujemy utworzyć użytki ekologiczne także z bagiennych lasów olszowych, które występują na mokradłach, są zatopione lub trudno dostępne i mogłyby być wyłączone z gospodarki leśnej.

Najwięcej planowanych użytków ekologicznych w gminie Stara Dąbrowa związanych jest z siedliskami bagiennymi, i wodnymi, gdyż ich ochrona może mieć znaczenie biocenotyczne dla obszarów przyległych. W niektórych obiektach znajdują ochronę rzadkie lub chronione gatunki roślin, a także zwierzęta przywiązane do takich ekosystemów.

Są to więc miejsca niezwykle istotne z punktu widzenia zachowania różnorodności biologicznej środowiska. Proponowane użytki ekologiczne obejmują zachowane pozostałości ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania unikatowych zasobów genowych i typów środowisk.

Jeden z proponowanych obiektów jest pochodzenia częściowo antropogenicznego - są to stawy rybne pod Krzywnicą. (tu - **UE-IV**). Utworzenie dużego obszaru wodnego spowodowało powstanie szczególnego biotopu, dogodnego dla bytowania gatunków wodno-błotnych lęgowych a także migrujących. Jeżeli nie byłoby możliwe powołanie tu powierzchniowej formy ochrony w randze użytku ekologicznego, powinno się uwzględnić w gospodarce rybackiej zaistniałe uwarunkowania przyrodnicze - istnienie miejsc bytowania i rozrodu zagrożonych i chronionych gatunków fauny.

Autorzy operatu uważają, że ustanowienie tu użytku ekologicznego byłoby uwypukleniem roli biologicznej omawianego obszaru, a wskazania konserwatorskie mogłyby umożliwić pogodzenie interesów człowieka i potrzeb bytującej tu fauny.

Na terenie gminy proponuje się **8 użytków ekologicznych**.

Zachęcamy jednocześnie władze gminy do energicznego działania na gruncie ochrony tych obiektów. Ich prawne powołanie powinno poprzedzić opracowanie dokumentacji, której zręby już są w postaci wyników przeprowadzonej przez specjalistów inwentaryzacji przyrodniczej.

Uwzględnienie użytków ekologicznych w planach zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkiem ustawowym. Wiąza się z tym określone następstwa nakazujące planistom dostosowanie swoich projektów do wymogów przepisów dotyczących ochrony przyrody (ANEKS, pkt.3)

Gospodarka na tych obszarach powinna zmierzać do zachowania istniejących warunków środowiska, które gwarantują zachowanie cennych biotopów. W przypadku istnienia elementów degradujących (np. wysypisk śmieci, oczyszczalni ścieków, arterii

komunikacyjnych i in.) działanie winno zmierzać do zminimalizowania ich oddziaływania na drodze rozwiązań technicznych lub prawnych (np. zakaz wysypywania śmieci w określonych miejscach). Jednocześnie sprawą pilną staje się rekultywacja zniszczonych obszarów. W poszczególnych przypadkach wskazane jest konsultowanie się z przyrodnikami w celu określenia sposobów uniknięcia kolizji na drodze przyroda - gospodarka człowieka.

Obiekty tej kategorii, odpowiednio oznakowane, powinny być chronione przede wszystkim przed działaniami dewastacyjnymi, wysypywaniem śmieci, odprowadzaniem ścieków, plantowaniem itp.

Podajemy pewne aspekty ochronne w opisie poszczególnych obiektów, jednakże należy je traktować ramowo, pamiętając o ogólnych zasadach ochrony przyrody zawartych w ustawach. Do egzekwowania przestrzegania tych praw należy zmobilizować służby gminne i przede wszystkim ludność.

Poniżej przedstawiamy spis i krótki opis proponowanych obiektów.

Symbol na mapie 1:25000	Opis obiektu
<p>UE-I <i>DE 7-8</i></p>	<p>Forma ochrony: Użytek ekologiczny „Jeziro Kolki”</p> <p>Lokalizacja : Jezioro Kolki</p> <p>Przedmiot i cel ochrony: Jezioro z cenną roślinnością wodną wraz z dookołnymi skarpami porośniętymi lasem i pasem zadrzewień.</p> <p>Charakterystyka przyrodnicza: Czysty i cenny florystycznie niewielki zbiornik otoczony na brzegu południowo-zachodnim lasem brzoźowym, zachodnim – młodym lasem sosnowym, a na brzegu wschodnim lasem z dominacją topól, osik i dębów.</p> <p>W wodzie cenne gatunki, zwłaszcza podwodne łąki ramienicowe - zbiorowiska te należą do rzadkich i cennych w skali Europy.</p> <p>Zagrożenia: Zmiana stosunków wodnych, zmiana sposobu zagospodarowania, eutrofizacja wód przez spływ ścieków bytowych, nawozów sztucznych i środków ochrony roślin z okolicznych pól, wycinanie zadrzewień, niszczenie skarp i erozja, zaśmiecanie toni wodnej.</p> <p>Wskazania ochronne i planistyczne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zakaz zmiany stosunków wodnych. 2. Bezwzględny nakaz i kontrola prawidłowej gospodarki wodno-ściekowej w powstających okolicznych ośrodkach rekreacji 3. Zachowanie naturalnego układu i składu roślinności oraz bogatej flory i fauny; zakaz niszczenia nadbrzeżnej roślinności. 4. Zakaz zabudowy i lokalizacji inwestycji w obrębie użytku. 5. Chronić lasy zboczowe jako lasy glebochronne.

	<p>6. Uporządkowanie ruchu turystycznego i ograniczenie ilości zejść do wody.</p> <p>7. Zakaz zmiany form użytkowania gruntów oraz prywatyzacji gruntów państwowych lub innych, jak dotąd nieprywatnych.</p> <p>8. Sporządzenie miejscowego planu przestrzennego, w którym zostaną omówione szczegółowo uwarunkowania przyrodnicze i krajobrazowe .</p> <p>9. Powołanie proponowanego obiektu przez radę gminy lub wojewodę.</p> <p>Należy w pracach planistycznych uwzględnić wskazania ochronne zawarte w „ Analiza stanu....” (ANEKS, pkt.4)</p>
<p>UE-II <i>CD 10</i></p>	<p>Forma ochrony: Użytek ekologiczny</p> <p>Lokalizacja : Na pfn. od szosy Szczecin-Chociwel, 1,5 km na zach. od Łęczycy</p> <p>Przedmiot i cel ochrony : Mozaika siedlisk podmokłych ze zbiornikami wodnymi położonych w śródpolnym obniżeniu terenu.</p> <p>Charakterystyka przyrodnicza : Stosunkowo duże, wydłużone jezioro śródpolne, wraz z zarastającym oczkiem wodnym, olsem i siedliskami bagiennymi. Duża populacja kosańca żółtego.</p> <p>Zagrożenia: Zmiana stosunków wodnych, zmiana sposobu zagospodarowania, wpływ nawozów sztucznych i środków ochrony roślin z okolicznych pól..</p> <p>Wskazania ochronne i planistyczne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zachowanie istniejących stosunków wodnych. 2. Zabezpieczenie przed eutrofizacją. 3. Zakaz wycinki drzew i niszczenia roślinności. 4. Zakaz zmiany form użytkowania gruntów oraz prywatyzacji gruntów państwowych lub innych, jak dotąd nieprywatnych. 5. Sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, w którym zostaną omówione szczegółowo uwarunkowania przyrodnicze i krajobrazowe . 6. Powołanie proponowanego obiektu przez radę gminy lub wojewodę.
<p>UE-III <i>HJ 7-10</i></p>	<p>Forma ochrony: Użytek ekologiczny „Łąki pod Tolczem”</p> <p>Lokalizacja : Na południe od Tolcza wzdłuż Białego Potoku, do drogi Stara Dąbrowa-Białuń</p> <p>Przedmiot i cel ochrony : Cenne faunistycznie łąki, lokalny korytarz ekologiczny, Ważny element wzbogacenia bioróżnorodności środowiska przyrodniczego gminy.</p> <p>Charakterystyka przyrodnicza: System 5-ciu oczek wodnych położonych wśród wyniesień okolicznych pól, częściowo połączonych rowami. Na okraju okazałe wierzby i dęby. W zagłębieniach roślinność szuwarowa i wodna.</p> <p>W 1998 r. na proponowanym do ochrony obszarze gnieździły się sieweczka rzeczna para, żuraw oraz srokosz . Ponadto stosunkowo licznie lęgą się tutaj żaby moczarowe, jeziorkowe i ropuchy szare. Podmokłe fragmenty łąk stanowią idealny biotop dla derkacza.</p>

	<p>Zagrożenia: Zmiana stosunków wodnych, zmiana sposobu użytkowania, zaniechania gospodarki łąkarskiej.</p> <p>Wskazania ochronne i planistyczne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zakaz zmiany stosunków wodnych, a zwłaszcza obniżenia poziomu wody. 2. Zakaz wycinki zadrzewień i zakrzaczeń nadbrzeżnych, ograniczenie spływu substancji chemicznych i biogenych z okolicznych pól. 3. Utrzymanie zagospodarowania łąkarskiego w tradycyjnej formie. 4. Zakaz zmiany form użytkowania gruntów oraz prywatyzacji gruntów państwowych lub innych, jak dotąd nieprywatnych. 5. Sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, w którym zostaną omówione szczegółowo uwarunkowania przyrodnicze i krajobrazowe . 6. Powołanie proponowanego obiektu przez radę gminy lub wojewodę.
<p>UE-IV <i>HJ 7-10</i></p>	<p>Forma ochrony: Użytek ekologiczny „Stawy pod Krzywnicą”</p> <p>Lokalizacja : kompleks stawów rybnych u ujścia Krępy do Krąpieli</p> <p>Przedmiot i cel ochrony: Jedne z najważniejszych w województwie szczecińskim miejsce odpoczynku ptaków siewkowatych i blaszkodziobych oraz najcenniejsze lęgowisko ptaków i płazów w gminie.</p> <p>Charakterystyka przyrodnicza: Stawy te stanowią jedno z najważniejszych miejsc odpoczynku w okresie wędrówek dla ptaków siewkowatych oraz łabędzi. Obserwowane tu koncentracje siewki złotej, siewnicy i łabędzia czarnodziobego stanowią ewenement w skali województwa, a nawet kraju. Ponadto lęgnie się tutaj wiele cennych gatunków ptaków (ohar, gągoł, derkacz, gęgawa, płaskonos, perkoz rdzawoszyi i błotniak stawowy), płazów (żaba moczarowa, jeziorkowa i wodna, ropucha szara, kumak i rzekotka) i gadów (jaszczurka zwinka, żyworódka i zaskroniec).</p> <p>Zagrożenia: zmiana sposobu prowadzenia gospodarki rybackiej na tym obszarze. W okresie jesiennym czynnikiem warunkującym możliwość odpoczynku ptakom siewkowym są opróżnione zbiorniki hodowlane, natomiast w okresie wiosennym duże stada łabędzi przyciągane są przez obszerne, płytkie zbiorniki wodne. Zachowanie dotychczasowego cyklu produkcyjnego (spuszczanie wody jesienią i napełnianie zbiorników zimą) gwarantuje ptakom możliwość odpoczynku i uzupełnienia zapasów przed dalszymi etapami wędrówki. W przypadku ptaków lęgowych, poważnym zagrożeniem jest intensyfikacja produkcji na tym obszarze i związane z tym oczyszczanie wszystkich zbiorników wodnych z roślinności przybrzeżnej.</p> <p>Wskazania ochronne i planistyczne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zakaz zmiany stosunków wodnych, a zwłaszcza obniżenia poziomu wody. 2. Zakaz wycinki zadrzewień i zkrzaczeń nadbrzeżnych, pozostawienie przynajmniej części stawów w ekstensywnym użytkowaniu i zachowanie roślinności szuwarowej. 3. Utrzymanie dotychczasowego sposobu zagospodarowania tego obszaru. 4. Uwzględnienie powstałych uwarunkowań przyrodniczych w planowaniu i realizowaniu gospodarki rybackiej na tym terenie. 5. Powołanie proponowanego obiektu przez radę gminy lub wojewodę.

	<p>Uwaga: W waloryzacji przyrodniczej wykonanej przez Biuro Konserwacji Przyrody w Szczecinie dla gminy Marianowo opisywany obszar został zaproponowany do ochrony jako UE-II. Gdyby niemożliwe było ustanowienie tu użytku ekologicznego, wskazane byłoby określenie tego obszaru jako „miejsce rozrodu i stałego przebywania zwierząt gatunków chronionych”.</p>
--	---

<p>UE-V CD 12-13</p>	<p>Forma ochrony: Użytek ekologiczny</p> <p>Lokalizacja : Po obu stronach drogi Storkówko-Małkocin, 250 m od Storkówka.</p> <p>Przedmiot i cel ochrony : Kompleks oczek śródpolnych położonych w obniżeniu terenu, wraz z dookólnym zadrzewieniem. Lokalny korytarz ekologiczny.</p> <p>Charakterystyka przyrodnicza : System 5-ciu oczek wodnych położonych wśród wyniesień okolicznych pól, częściowo połączonych rowami. Na okraju okazałe wierzby i dęby. W zagłębieniach roślinność szuwarowa i wodna. Miejsce występowania licznych gatunków zwierząt, głównie płazów (ropucha szara, żaba moczarowa). Postulowany do ochrony obiekt ma swoje przedłużenie na terenie gminy Stargard.</p> <p>Zagrożenia: Zanieczyszczenie ściekami z oczyszczalni Storkówko. Zmiana stosunków wodnych.</p> <p>Wskazania ochronne i planistyczne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zakaz spustu nieoczyszczonych ścieków z oczyszczalni, zakaz zmiany stosunków wodnych, 2. Zakaz wycinki zadrzewień i zakrzaczeń nadbrzeżnych, ograniczenie spływu substancji chemicznych i biogennych z okolicznych pól. 3. Zakaz zmiany form użytkowania gruntów oraz prywatyzacji gruntów państwowych lub innych, jak dotąd nieprywatnych. 4. Sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, w którym zostaną omówione szczegółowo uwarunkowania przyrodnicze i krajobrazowe . 5. Powołanie proponowanego obiektu przez radę gminy lub wojewodę. <p>Należy w pracach planistycznych uwzględnić wskazania ochronne zawarte w „ Analiza stanu...” (ANEKS, pkt.4) dotyczące projektowanego rozbudowania wysypiska śmieci pod Storkówkiem.</p>
---------------------------------	--

<p>UE-VI CD 12-13</p>	<p>Forma ochrony: Użytek ekologiczny „ Jezioro Grabowskie”</p> <p>Lokalizacja : Jezioro Grabowskie wraz z wyspami i przyległymi lasami olszowymi .</p> <p>Przedmiot i cel ochrony: Jezioro atrakcyjne pod względem krajobrazowym i rekreacyjnym; miejsce występowania i rozrodu zwierząt, oraz roślin chronionych i rzadkich, w tym podwodnych łąk ramienicowych.</p> <p>Charakterystyka przyrodnicza : Jezioro Grabowskie stanowi najcenniejszy faunistycznie naturalny zbiornik wodny w gminie Stara Dąbrowa. Jego podstawowym walorem, poza urozmaiconą linią brzegową i stosunkowo niewielką penetracją przez człowieka w przeważającej części sezonu letniego, jest obecność stosunkowo starego drzewostanu nad południowo-wschodnimi brzegami. Nad jeziorem Grabowskim stwierdzono łęgi gągoła oraz zausznika, gęgawy , krakwy , błotniaka stawowego. Poza</p>
----------------------------------	--

	<p>tym jest to bardzo bogate łągowisko żab zielonych (jeziorkowa i wodna) i brunatnych (trawna i moczarowa). W sąsiedztwie jeziora stwierdzono traszkę zwyczajną, kumaka nizinnego, ropuchę szarą i jaszczurkę zwinęłą.</p> <p>Obszar bardzo cenny florystycznie. Występują tu rzadkie gatunki roślin wodnych, w tym rdestnice (pływająca, połyskująca, trawiasta, błyszcząca, ostrolistna, pływająca); ramienice (<i>Chara aspera</i>, <i>Chara vulgaris</i>) oraz włosienicznik krążkolistny.</p> <p>W centralnej części zbiornika znajdują się wysepki na których występują zadrzewienia z olszą czarną, wierzbami. W płatach wystąpiły m.in.: rzeżucha gorzka, pływacz zwyczajny.</p> <p>Od strony północnej zbiornika: wąkrota zwyczajna, turzyca prosowa, pływacz zwyczajny, kosaciec żółty, turzyca sztywna, oraz chronione grzybień białe.</p> <p>Zagrożenia: Zmiana stosunków wodnych, wycinanie drzew, eutrofizacja wód, niszczenie brzegów i roślinności nadbrzeżnej., zmiana sposobu użytkowania, nadmierna antropopresja..</p> <p>Wskazania ochronne i planistyczne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zakaz zmiany stosunków wodnych. 2. Bezwzględny nakaz i kontrola prawidłowej gospodarki wodno-ściekowej w powstających okolicznych ośrodkach rekreacji 3. Zachowanie naturalnego układu i składu roślinności oraz bogatej flory i fauny; zakaz niszczenia nadbrzeżnej roślinności. 4. Zakaz zabudowy i lokalizacji inwestycji w obrębie użytku. 5. Chronić lasy olszowe za pld- wsch. brzegu (przyznać status ochronnych). 6. Uporządkowanie ruchu turystycznego i ograniczenie ilości zejść do wody. 7. Zakaz zmiany form użytkowania gruntów oraz prywatyzacji gruntów państwowych lub innych, jak dotąd nieprywatnych. 8. Sporządzenie miejscowego planu przestrzennego, w którym zostaną omówione szczegółowo uwarunkowania przyrodnicze i krajobrazowe . 9. Powołanie proponowanego obiektu przez radę gminy lub wojewodę. <p>Należy w pracach planistycznych uwzględnić wskazania ochronne zawarte w „ Analiza stanu....” (ANEKS, pkt.4) dotyczące projektowanego zagospodarowania rekreacyjnego.</p>
<p>UE-VII <i>GH 14-15</i></p>	<p>Forma ochrony: Użytek ekologiczny „ Łąki pod Kickiem”</p> <p>Lokalizacja: na pld.-zach. od Kicka</p> <p>Przedmiot i cel ochrony: Przedmiotem ochrony są podmokłe łąki i turzycowiska w okolicy Kicka. Celem ochrony jest zachowanie w stanie niezmienionym najbogatszego w gminie łągowiska kumaka nizinnego, oraz jedyne miejsca w którym stwierdzono łągi grzebiuszki i cyranki.</p> <p>Charakterystyka przyrodnicza: Na obszarze łąk pod Kickiem stwierdzono największe łągowisko kumaka nizinnego w gminie, oraz jedyne stwierdzone na terenie gminy miejsce łągów cyranki, czajki, kszyka i grzebiuszki ziemnej.</p> <p>Zagrożenia: Łąki pod Kickiem są najbardziej zagrożonym spośród wszystkich cennych elementów przyrodniczych gminy. W planach zagospodarowania przestrzennego gminy</p>

	<p>planowane jest zmeliorowanie tego obszaru. Innym niebezpieczeństwem jest zmiana sposobu użytkowania tego obszaru np. zalesienie go.</p> <p>Wskazania ochronne i planistyczne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Podstawowym wskazaniem ochronnym jest utrzymanie gospodarki łąkarskiej na tym terenie (optymalnym rozwiązaniem z punktu widzenia ochrony przyrody jest ekstensywny wypas zwierząt gospodarskich). 2. Zakaz zmiany stosunków wodnych, osuszania i melioracji. 3. Zakaz zmiany form użytkowania gruntów oraz prywatyzacji gruntów państwowych lub innych, jak dotąd nieprywatnych. 4. Sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, w którym zostaną omówione szczegółowo uwarunkowania przyrodnicze i krajobrazowe . <p>Powołanie proponowanego obiektu przez radę gminy lub wojewodę.</p>
<p>UE-VIII <i>LL- 13-15</i></p>	<p>Forma ochrony: Użytek ekologiczny „Łąki nad Krąpielą”</p> <p>Lokalizacja: ok. 2 km. na północ od Dalewa, nad Krąpielą, częściowo na terenie gminy Marianowo</p> <p>Przedmiot i cel ochrony : Cenne nadrzeczne łąki ze stanowiskami chronionych gatunków fauny i wartościowymi biocenotyczne zbiorowiskami roślinnymi. Ważny korytarz ekologiczny.</p> <p>Charakterystyka przyrodnicza : Proponowane do ochrony podmokłe łąki i turzycowiska należą do najcenniejszych na obszarze gminy. Stanowią zaplecze pokarmowe dla lęgących się w bezpośrednim sąsiedztwie gąsiorów, bocianów czarnych i bielików. W latach poprzednich obserwowano tutaj także derkacze. Na obszarze łąk występują licznie płazy.</p> <p>Zagrożenia: Najpoważniejszym zagrożeniem dla łąk nad Krąpielą jest zmiana formy użytkowania. Niedopuszczalne jest zarówno przekształcanie łąk w grunty orne jak i zalesianie ich.</p> <p>Wskazania ochronne i planistyczne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Podstawowym wskazaniem ochronnym jest utrzymanie gospodarki łąkarskiej na tym terenie (optymalnym rozwiązaniem z punktu widzenia ochrony przyrody jest ekstensywny wypas zwierząt gospodarskich). 2. Zakaz zmiany stosunków wodnych, 3. Zakaz wycinki zadrzewień i zakrzaczeń nadbrzeżnych, ograniczenie spływu substancji chemicznych i biogenych z okolicznych pól. 4. Zakaz zmiany form użytkowania gruntów oraz prywatyzacji gruntów państwowych lub innych, jak dotąd nieprywatnych. 5. Sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, w którym zostaną omówione szczegółowo uwarunkowania przyrodnicze i krajobrazowe . 6. Powołanie proponowanego obiektu przez radę gminy lub wojewodę. <p>Obiekt usytuowany jest na terenie proponowanego OCHK-I.</p> <p><i>W waloryzacji przyrodniczej wykonanej przez Biuro Konserwacji Przyrody w</i></p>

	<i>Szczecinie dla gminy Marianowo opisywany obszar został zaproponowany do ochrony jako UE-III.</i>
--	---

e) Pomniki przyrody

Do tej grupy obiektów chronionych zalicza się m.in. pojedyncze stare drzewa, grupy, aleje i szpalery drzew. Autorzy niniejszego operatu przyjmują, że pomnikowe drzewa rosnące w parkach uznanych za zabytki nie są przeznaczone do indywidualnej ochrony, gdyż jako integralna część założenia parkowego podlegają opiece Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. W parkach wiejskich i innych niezabytkowych, wobec ich nieuregulowanego statusu prawnego, najokazalsze drzewa zaproponowano do ochrony pomnikowej.

W odniesieniu do drzew będących pomnikami przyrody zalecany jest ich podział na dwie kategorie ochronne (ściśłą i częściową), wynikające z celu ochrony i roli obiektu chronionego.

- Dla pomnikowych drzew i alei, które spełniają rolę kulturową lub krajobrazową proponowana jest ochrona częściowa. Wobec obiektów tego rodzaju nie tylko dopuszczalne, ale wręcz wskazane jest dokonywanie zabiegów poprawiających i zabezpieczających ich stan zdrowotny oraz estetykę.
- Te obiekty pomnikowe, które pełnią dużą rolę biocenotyczną (np. okazałe drzewa na terenach leśnych i rosnące na obrzeżach lasów) powinny być objęte ochroną ściśłą wykluczającą stosowanie zabiegów ochronnych. Drzewa te powinny być chronione także po swojej śmierci, aż do całkowitego rozpadu.

W gminie Stara Dąbrowa do ochrony pomnikowej przeznaczono **30 obiektów**.

Symbol na mapie 1:25 000	Lokalizacja	Gatunek	Obwód w cm	Forma ochrony
PP-4	Stara Dąbrowa - przy kościele	kasztanowiec zwyczajny	320	częściowa
PP-5		kasztanowiec zwyczajny	300	częściowa
PP-6	Białuń - park	dąb szypułkowy	457	częściowa lub ściśła

PP-7		buk pospolity	350	częściowa lub ściśła
PP-8		buk pospolity	365	częściowa lub ściśła
PP-9	Chlebowo - park	dąb szypułkowy	355	częściowa lub ściśła
PP-10		dąb szypułkowy	450	częściowa lub ściśła
PP-11		dąb szypułkowy	348	częściowa lub ściśła
PP-12		buk pospolity	314	częściowa lub ściśła
PP-13		buk pospolity	300	częściowa lub ściśła
PP-14		buk pospolity	321	częściowa lub ściśła
PP-15		Chlebowo- przy drodze do stawu	dąb szypułkowy	407
PP-16	dąb szypułkowy		316	ściśła
PP-17	dąb szypułkowy		390	ściśła
PP-18	Chlebowo, w lesie nad Krapielą	dąb szypułkowy	315	ściśła
PP-19	Parlino- posesja nr 10	dąb szypułkowy	450	częściowa
PP-20	Parlino	dąb szypułkowy	367	częściowa
PP-21	Parlino	wierzba biała	405	częściowa lub ściśła
PP-22	Krzywnica - park wiejski	dąb szypułkowy	300	częściowa lub ściśła
PP-23		dąb szypułkowy	400	częściowa lub ściśła
PP-24		dąb szypułkowy	345	częściowa lub ściśła
PP-25		dąb szypułkowy	345	częściowa lub ściśła

Aleje

Symbol na mapie 1:25000	Lokalizacja	Opis	Forma ochrony
PP- 26	Stara Dąbrowa - wieś	aleja kasztanowców, 53 okazy, w tym 17 okazałych; dł. 0,3 km	częściowa,

PP-27	Kicko - -od autostrady na południe; przy szosie	aleja jesionów dł 2,5 km	częściowa,
PP-28	od Parlina do granicy północnej gminy	aleja 40 lip szerokolistnych dł. 1,4 km	częściowa,
PP-29	między Parlinem a autostradą	szpaler wierzby białej, ok. 10 okazałych drzew ; dł. 0,7 km	ścista lub częściowa
PP-30	droga na pld. od Storkówka	aleja kasztanowców ; dł. 0,7 km	częściowa
PP-31	Tolcz w pobliżu parku	szpaler platanów, ok. 30 drzew; dł. 0,5 km	częściowa
PP-32	koło Krzywnicy	aleja wierzby białej, ok. 90 drzew; dł. 1,1 km	ścista lub częściowa,
PP-33	Chlebowo- wieś	aleja kasztanowców, 17 drzew; dł. 0,4 km	częściowa

- Wskazania :** 1. Dla zaproponowanych obiektów należy sporządzić metryki wg wzoru stosowanego w dokumentacji pomników przyrody dla województwa szczecińskiego (w zasobach Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody)
2. Obiekty oznakować, otoczyć opieką konserwatorską, chronić przed wycięciem i uszkodzeniem.

g) Inne cenne obszary i obiekty (OC)

W tym punkcie umieszczono pozostałe cenne obiekty przyrodnicze, którymi są najczęściej stanowiska gatunków chronionych roślin i ciekawych zbiorowisk roślinnych, miejsca bytowania i rozrodu rozmaitych gatunków fauny, skupiska starodrzewu i in.

W gminie Stara Dąbrowa ze względu na jej bogata polodowcową rzeźbę jest ich bardzo dużo i rozmieszczone są na terenie całej gminy. Niektóre z nich znajdują się w obrębie proponowanych wyżej obiektów powierzchniowych, inne stanowią wyodrębnione spośród mniej cennych przyrodniczo terenów miejsca. Część z nich opisano wspólnie łącząc je w jeden większy obszar cenny. Rozmieszczenie stanowisk fauny obrazuje mapa 1:10 000 (w zasobach Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody)

Nie proponujemy dla nich konkretnej formy ochrony, ale należy mieć świadomość, że obiekty te są ważne dla zachowania różnorodności biologicznej flory i fauny i wartościami

krajobrazowo miejscami. na omawianym terenie. Bytujące tu zwierzęta i rosnące rośliny należą do taksonów objętych ochroną gatunkową i z tego powodu degradacja tych miejsc jest zabroniona.

Określenie lokalizacji powyższych obszarów oraz opis ich walorów jest wskazówką dla planistów umożliwiającą im projektowanie zagospodarowania obszaru gminy z uwzględnieniem potrzeb ochrony przyrody.

Podejmowanie decyzji o działaniach na tych terenach powinno odbywać się w porozumieniu ze specjalistami przyrodnikami, którzy mogą wskazać kolizje planowanych posunięć ze środowiskiem i jeśli to będzie możliwe określać wskazania dla konkretnych miejsc.

Poniżej przedstawiamy spis i krótki opis prezentowanych obiektów.

Symbol na mapie 1:25 000	Opis obiektu
OC - 1 D 9	mokradło na zachod od Parlina; cenny obiekt biocenotyczny; wartościowa szata roślinna, siedliska zagrożonych wyginięciem gatunków herpetofauny
OC - 2 BD 8-10	śródpolne łąki i zarośla nad ciekami wodnymi; siedliska zagrożonych wyginięciem gatunków herpetofauny; lokalny korytarz ekologiczny
OC - 3 IŁ 6-10	śródpolne łąki i zarośla nad Sokolą; siedliska zagrożonych wyginięciem gatunków herpetofauny; lokalny korytarz ekologiczny
OC - 4 LN 6-7	mozaika śródpolnych łąk i mokradeł oraz zarośli wzdłuż ciek wodnego, siedliska zagrożonych wyginięciem gatunków herpetofauny; lokalny korytarz ekologiczny
OC - 5 EM 8-12	przylegający do proponowanego R-I obszar leśny z enklawami łąk i mokradłami; olsy, śródleśne torfowisko z rzadkimi gatunkami roślin, siedliska zagrożonych wyginięciem gatunków herpetofauny i ornitofauny (m. in.: płazy - kumak nizinny, grzebiuszka ziemna, rzekotka drzewna); w obrębie proponowanego OCHK-I
OC - 6 BC 11-12	śródpolne łąki i zarośla nad ciekami wodnymi przy wschodniej granicy gminy; siedliska zagrożonych wyginięciem gatunków herpetofauny; lokalny korytarz ekologiczny
OC - 7 FK 11-15	mozaika śródpolnych łąk i mokradeł oraz zarośli wzdłuż bezimiennego ciek wodnego pomiędzy drogą Szczecin - Chociwel a ujściem do Krapieli, siedliska zagrożonych wyginięciem gatunków herpetofauny; lokalny korytarz ekologiczny

Zgodnie z zapisami ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych (art. 3) i ustawy o lasach (art. 13) ochronie polegającej na zachowaniu w stanie naturalnym podlegają:

- śródpolne i śródleśne oczka wodne o powierzchni do 1 ha,
- torfowiska na gruntach rolnych i śródleśne,
- pozostałe naturalne bagna i łąki na terenach śródleśnych.

Wobec powyższych obiektów zakazana jest ingerencja zakłócająca naturalne procesy i mogąca doprowadzić do zachwiania równowagi przyrodniczej lub ograniczenia różnorodności biologicznej. W szczególności nie należy:

- wykonywać w odniesieniu do tych obiektów (także w ich sąsiedztwie) prac melioracyjnych wpływających negatywnie na ich stosunki wodne (w szczególności obniżających poziom wód),
- oddawać w dzierżawę oczek wodnych w celu ich wykorzystania rybackiego wiążącego się z niszczeniem roślinności wodnej i przybrzeżnej oraz zmianą właściwości fizykochemicznych wód,
- niszczyć roślinności przybrzeżnej oraz zarośli i zadrzewień przywodnych,
- wykonywać w sąsiedztwie zrębów zupełnych,
- zalesiać,
- zezwalać na eksploatację torfu.

3. Elementy ekologicznej sieci obszarów chronionych (ESOCH) na obszarze gminy

Sieć **ESOCH** tworzą **strefy węzłowe** i wiążące je **korytarze ekologiczne**. Dotychczas nie uzyskały żadnego statusu ochrony przyrody, ale w nowoczesnym podejściu do idei ochrony przyrody ESOCH jest bardzo istotny. Umożliwia zaplanowanie i realizację zadań o doniosłym znaczeniu dla zachowania zasobów przyrody i jej różnorodności.

Elementy ESOCH to obiekty, których powierzchnia wynosi od kilku arów do kilkuset hektarów. Pełnią one rolę miejsc rozrodu i stałego przebywania zwierząt. Zarówno strefy faunistyczne, jak i korytarze ekologiczne powinny przede wszystkim dawać możliwość odbywania rozrodu oraz odbywania wędrówek na zimowiska.

Tereny te są w większości obszarami podmokłymi, torfowiskami, jeziorami lub oczkami wody albo trzcinowiskami. Stanowią pozostałość obszarów podmokłych i zabagnionych dolin rzecznych które poprzez melioracje i osuszanie w większości przekształcono w użytki zielone.

Inne obszary cennym dla fauny to leżące poza dolinami rzecznyymi śródpdne i śródleśne oczka wodne często zarastające lub zarośnięte. Większość oczek dawniej została obsadzona drzewami, które obecnie w wielu przypadkach są częściowo uschnięte lub całkowicie obumarłe. Powinny być jednak zachowane w krajobrazie i chronione nawet po obumarciu, gdyż stanowią one doskonałe ukrycie dla wielu gatunków zwierząt.

Zgodnie z danymi Liro (1995) w „Koncepcji krajowej sieci ekologicznej ECONET - POLSKA” gmina Stara Dąbrowa leży w korytarzu ekologicznym łączącym Iński Park Krajobrazowy stanowiący biocentrum i strefę buforową z rejonem ujścia Odry stanowiących obszar węzłowy o znaczeniu międzynarodowym.

Zebrane w toku inwentaryzacji dane pozwoliły ustalić, że na terenie gminy Stara Dąbrowa znajdują się obszary dla fauny o znaczeniu lokalnym, ponadlokalnym i regionalnym. Tworzą one sieć obszarów godnych ochrony jako rezerwat, zespoły przyrodniczo - krajobrazowe i użytki ekologiczne oraz miejsca rozrodu i stałego przebywania zwierząt gatunków chronionych. Ponadto ustalono lokalizację najistotniejszych korytarzy i barier ekologicznych oraz innych zagrożeń dla bytowania fauny.

3.1 Strefy węzłowe

Na terenie gminy Stara Dąbrowa nie ma obszarów węzłowych o randze międzynarodowej i krajowej (Liro 1997). Poza doliną Krapielei (posiadającą rangę regionalnego korytarza ekologicznego) obszary, które można uznać za lokalne obszary węzłowe, cechujące się dużym zróżnicowaniem roślinności oraz występowaniem naturalnych i seminaturalnych ekosystemów oraz różnorodnością gatunkową, występują głównie na terenach leśnych.

Do lokalnych obszarów węzłowych zaliczyć można:

- kompleks buczyn, łęgów i śródleśnych mokradeł nad Krapielem w Nadleśnictwie Dobrzany
- Jezioro Kołki i Łęczyckie wraz z otaczającymi je lasami.
- Jezioro Grabowskie i otaczające je lasy
- Łąki pod Tolczem nad Gielnicą
- Łąki pod Kickiem

Szczególne znaczenie ma kompleks stawów rybnych na granicy gmin Stara Dąbrowa i Marianowo. Pomimo antropogenicznego pochodzenia obszar ten pełni ważną rolę jako miejsce występowania szeregu gatunków fauny, zwłaszcza ptaków, dla których jest miejscem rozrodu, odpoczynku w czasie przelotów, zimowania i żerowania.

Zgodnie z § 2 ust. 5 rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z 6 stycznia 1995 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. Nr 13, poza. 61) wojewoda wyznacza ich granice i uznaje za miejsca rozrodu i stałego przebywania zwierząt gatunków chronionych. Na ich obszarze dopuszczona jest racjonalna gospodarka rolna, leśna i łowiecka.

3.2 Korytarze i bariery ekologiczne

Położenie i ukształtowanie oraz uwarunkowania gospodarcze gminy Stara Dąbrowa decydują o składzie gatunkowym fauny, głównie płazów i gadów oraz szaty roślinnej

a) Korytarze ekologiczne

Na terenie gminy Stara Dąbrowa nie ma korytarzy ekologicznych o randze międzynarodowej (Liro 1997). Część gminy leży w obszarze doliny Krapieli, ważnej części Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych, która łączy się z doliną Iny (korytarzem o znaczeniu międzynarodowym).

Najważniejszymi korytarzami ekologicznymi w gminie Stara Dąbrowa są:

- dolina Krapieli - łączy ona dolinę Iny z Ińskim Parkiem Krajobrazowym i stanowi wg ESOCh jeden z najważniejszych korytarzy ekologicznych w województwie. Ze względu na poważne odlesienie doliny korytarz ten nie jest ciągły.
- rynna ciągnąca się poprzez jeziora: Kołki, Parlińskie, Łęczyckie i Grabowskie stawi ważny korytarz ekologiczny, jednakże jego ciągłość jest zachwiana poprzez odlesienie brzegów tych jezior oraz podejmowaną w ostatnich latach zabudowę terenów położonych na jeziorami Parlińskim i Łęczyckim.

Pozostałe korytarze ekologiczne mają znaczenie lokalne.

Wśród korytarzy o znaczeniu lokalnym istotne znaczenie mają wszelkie lokalne zabagnienia oraz ciągi oczek śródpolnych i kanałów melioracyjnych.

b) Bariery ekologiczne

Do barier ekologicznych istotnie wpływających na los bytującej fauny na obszarze gminy Stara Dąbrowa należy zaliczyć drogi łączące poszczególne miejscowości. W miejscach tych dochodzi do kolizji samochodów z płazami, a także z ssakami.

Z ważniejszych barier przecinających korytarze ekologiczne wymienić należy szosy:

- Szczecin – Chociwel
- Stargard Szczeciński - Maszewo

Głównym problemem jest stałe niebezpieczeństwo kolizji samochodów z płazami oraz ssakami. W pobliżu zbiorników wodnych w trakcie ich modernizacji należy zbudować tunele dla płazów.

Dla ryb barierami są wadliwie zbudowane albo nieprawidłowo funkcjonujące śluzy i zapory. Pewnym rodzajem barier mogą być także zbyt wysokie stężenia substancji zawartych w wodzie, które przekraczają granice tolerancji w stosunku do określonych gatunków.

Do **barier naturalnych** należy zaliczyć ukształtowanie terenu, a w szczególności duże różnice w wysokości terenu. Stanowią one często barierę nie do przebycia dla niektórych płazów.

Powyżej opisana sieć korytarzy ekologicznych stanowi integralny element Ekologicznej Sieci Obszarów Chronionych na Pomorzu Szczecińskim.

4. Przyroda gminy Stara Dąbrowa na tle przepisów Unii Europejskiej

Obowiązujące w państwach Unii Europejskiej przepisy z zakresu ochrony środowiska, a w szczególności z zakresu ochrony przyrody nie są w Polsce obowiązujące. Jednakże Układ Europejski o stowarzyszeniu Polski ze Wspólnotami Europejskimi i ich państwami członkowskimi, który wszedł w życie w 1994 r. zakłada, że następować będzie stopniowe zbliżanie przepisów polskich z przepisami Unii Europejskiej.

Mają na uwadze starania Polski o wejście do Unii Europejskiej, niezbędnym jest sukcesywne dostosowywanie przepisów do tamtych wymogów, a także prowadzonych obecnie działań, tak aby uchwalane w najbliższych plany zagospodarowania przestrzennego uwzględniały już te kwestie i wybiegały na przeciw tym wymogom. Dlatego autorzy operatu

generalnego uważają, że ten punkt jest szczególnie ważny dla pracowników administracji państwowej rządowej i samorządowej i tych osób, które będą uczestniczyły w procedurze przygotowywania i zatwierdzania planu zagospodarowania przestrzennego gminy Stara Dąbrowa. Jest to bardzo ważny element w procesie dostosowywania polskiego prawa w dziedzinie ochrony środowiska do wymagań Unii Europejskiej.

W wytypowaniu w tym punkcie obszarów cennych z punktu widzenia przepisów Unii Europejskiej z terenu gminy Stara Dąbrowa posłużono się trzema dyrektywami obowiązującymi w krajach członkowskich Unii Europejskiej.

4. 1 Dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikich ptaków

Zgodnie z Dyrektywą Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikich ptaków (z późniejszymi zmianami) ustanowiono kompleksowy program ochrony dzikich ptaków wędrownych i ich siedlisk. Państwa członkowskie ponoszą ogólną odpowiedzialność za utrzymanie populacji wszystkich gatunków. Muszą one zakazać umyślnego zabijania lub chwytania ptaków, umyślnego niszczenia i uszkodzenia ich gniazdi jaj, zbierania jaj w naturalnych siedliskach, umyślnego płoszenia tych ptaków w okresie lęgowym i wyprowadzania młodych oraz przetrzymywania ptaków gatunków, na które polowanie, lub których chwytanie jest zabronione. Wykaz tych gatunków wymieniono w załączniku I. Zgodnie z tą dyrektywą państwa członkowskie muszą wskazać obszary szczególnie chronione, przede wszystkim obszary podmokłe, jako siedliska tych gatunków. O podjętych działaniach państwa członkowskie poinformują Komisję, tak aby mogła ona zapewnić spójność różnych działań krajowych. Zgodnie z art. 4 tej dyrektywy gatunki objęte załącznikiem I będą chronione szczególnymi środkami, zapewniającymi przetrwanie i rozród tych gatunków, obejmującymi także ich siedliska. Państwa członkowskie będą zobowiązane do szczególnej ochrony tych obszarów, które pełnią międzynarodowe znaczenie. Na takich obszarach państwa członkowskie są zobowiązane utworzyć obszary chronione.

W gminie Stara Dąbrowa miejscami szczególnie ważnymi z punktu widzenia załącznika nr I tej Dyrektywy są miejsca rozrodu następujących gatunków:

bocian czarny, bocian biały, kania rdzawa, bielik, błotniak stawowy, derkacz, żuraw, zimorodek, dzięcioł czarny, dzięcioł średni, jarzębatka, muchołówka mała i gąsiorek.

Obszarami ważnymi dla tych gatunków są :

- stawy w Dzwonowie
- dolina Krapieli łącznie z łąkami i lasami
- stanowiska bociana białego na obszarze poszczególnych wiosek,
- niektóre kompleksy łąk i pól poza doliną Krapieli, w szczególności w rejonie Kicka i Tolcza
- Jezioro Grabowskie

4. 2 Dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory

Celem tej dyrektywy jest zachowanie różnorodności biologicznej w obrębie europejskiego terytorium państw członkowskich poprzez ochronę siedlisk naturalnych oraz dzikiej flory i fauny. Dyrektywa ma na celu stworzenie „stanu sprzyjającego ochronie” dla tych rodzajów siedlisk i gatunków, które są przedmiotem zainteresowania Wspólnoty. Jednym z celów przewodnich tej dyrektywy jest podjęcie przez państwa członkowskie szeregu działań w celu ustanowienia **Europejskiej Sieci Ekologicznej**, która otrzyma nazwę „**Natura 2000**”. Pierwszym krokiem do stworzenia tej sieci jest przygotowanie dla wszystkich państw członkowskich wykazu takich obiektów w obrębie ich terytoriów, które mają potencjalne znaczenie dla Wspólnoty. Następnie zostanie opracowany wspólny wykaz obiektów ważnych dla Wspólnoty. Trzeci etap to określenie listy obiektów jako „specjalnych obszarów chronionych” (Special Areas of Conservation). Na wszystkie państwa członkowskie zostało nałożone zobowiązanie dotyczące ochrony wszystkich obiektów umieszczonych w spisie Komisji, a także gatunki objęte spisem gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, jak i objętych równoległym spisem gatunków roślin ujętych w załączniku IV. Na terenie gminy Stara Dąbrowa występują siedliska naturalne, których ochrona wymaga wyznaczenia obszarów szczególnie chronionych zgodnie z postanowieniami omawianej dyrektywy.

Są to następujące siedliska:

- wody z roślinnością bentosowa formacji tzw. „łąki ramienicowej”
- las bukowy *Luzulo-Fagetum*,
- las bukowy *Asperulo-Fagetum*,
- lasy grądowe *Stellario-Carpinetum*,
- pozostałości lasów aluwialnych *Alnion glutinoso-incanae*.

- lasy mieszane dębowo-wiązowe (łągi) nad dużymi rzekami

Wyżej wymienione siedliska zaproponowane zostały do ochrony. Do ochrony w formie rezerwatu zaproponowano najlepiej zachowane lasy bukowe, grądowe i łągowe (**R-I**).

Do ochrony w formie użytków ekologicznych zaproponowano naturalne jeziora eutroficzne z bogatą roślinnością wodną oraz pozostałe torfowiska i inne trzęsawiska.

W ramach zespołów przyrodniczo - krajobrazowych znalazły się także pozostałe fragmenty lasów liściastych i jeziora.

W gminie Stara Dąbrowa miejscami szczególnie ważnymi z punktu widzenia tej Dyrektywy są następujące tereny na obszarze których bytują gatunki fauny ujęte w załączniku II, IV i V Dyrektywy :

- dolina Krapieli,
- wszystkie zbiorniki wodne będące miejscem rozrodu płazów i gadów, w większości proponowane do ochrony jako użytki ekologiczne oraz zespoły przyrodniczo - krajobrazowe.

4.3 Rozporządzeniem Rady EWG/3907/91 z dnia 19 grudnia 1991 roku (ANCAT)

Na terenie gminy Stara Dąbrowa stwierdzono występowanie siedlisk i biotopów o szczególnym znaczeniu dla Wspólnoty. Zgodnie z Wspólnotą może udzielić pomocy finansowej dla działań na rzecz ochrony tych biotopów. Należą do nich:

- *pozostałości lasów aluwialnych *Alnion glutinoso-incanae* w dolinie Krapieli.*

Obszary te wyznaczono jako bezpośredni skutek istnienia biotopów gatunków, o których mowa w wymienionych powyżej dyrektywach. Jej znaczenie jest istotne dla lokalnych społeczności, gdyż z chwilą włączenia Polski do struktur europejskich, samorządy mogą występować o pomoc finansową dla ratowania wymienionych w a rozporządzeniu obszarów ze środków międzynarodowych przeznaczonych na ochronę przyrody.

Podsumowanie

Reasumując, po analizie przepisów Unii Europejskiej należy stwierdzić, że zaproponowane obszary do ochrony odpowiadają i wychodzą naprzeciw wymogom stawianym w aktach prawnych Unii Europejskiej w zakresie ochrony przyrody.

5. Przyroda gminy w świetle prawa Rzeczypospolitej Polskiej

Odniesienia w prawie polskim dotyczące szaty roślinnej i fauny , w szczególności jej ochrony, skomentowane zostały w poszczególnych rozdziałach niniejszego opracowania.

Wykorzystane zostały następujące akty prawne:

- Ustawa z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 114, poz. 492; z 1992 r. Nr 54, poz. 255; z 1994 r. Nr 89, poz. 41, Dz.U.97.14.72).
- Ustawa z dnia 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska (Dz. U. z 1994 r. Nr 49, poz. 196, z 1995 r. Nr 90, poz. 446, z 1996 r. Nr 106, poz. 496 i Nr 132, poz. 622 oraz z 1997 r. Nr 46, poz. 296, Nr 96, poz. 592, Nr 121, poz. 770 i Nr 133, poz. 885).
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. Nr 16, poz. 78, Dz.U. z 1997 r. Nr 60, poz. 370).
- Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. Nr 101, poz.444; z 1992 r. Nr 21, poz.85; Nr 54, poz.254; z 1994 r. Nr 1, poz.3; Nr 127, poz.627).
- Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 6 kwietnia 1995 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. Nr 41, poz. 214).
- Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 6 stycznia 1995 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. Nr 13, poz. 61).

VI WSKAZANIA DO STUDIUM UWARUNKOWAŃ PRZYRODNICZYCH ORAZ PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY STARA DĄBROWA

Studium uwarunkowań przyrodniczych gminy powinno ująć wszystkie powyżej prezentowane wartości przyrodnicze wymagające ochrony lub/i zabiegów konserwatorskich.

Przeprowadzona waloryzacja przyrodnicza wykazała, że obszar gminy Stara Dąbrowa cechuje się dużymi wartościami, często wymagającymi ochrony, ze względu na zagrożenia naturalne i antropogeniczne.

Mając na uwadze, że w gminie Stara Dąbrowa realizowane są głównie funkcje rolnicze, przy jednoczesnej dużej atrakcyjności fragmentów tego obszaru pod względem turystycznym zachowanie i konserwowanie najcenniejszych obszarów i obiektów tworzących krajobraz gminy, warunkuje jej prawidłowy rozwój z pożytkiem dla jej mieszkańców.

Analiza powyższego materiału bez wątpienia pozwoli na etapie sporządzania planu zagospodarowania przestrzennego na dostosowanie planów zagospodarowania do potrzeb i wymogów ochrony zasobów przyrodniczych. Wydaje się, że respektując powyższe wytyczne można pogodzić interesy potencjalnych inwestorów z wymogami ustawowymi dotyczącymi ochrony przyrody.

Plan zagospodarowania przestrzennego gminy i miejscowości Stara Dąbrowa z roku 1987 wraz ze zmianami z 1993 r. stawia szereg bardzo istotnych celów do osiągnięcia. Z punktu widzenia ochrony przyrody najważniejszymi są:

1. Doprowadzenie do planowanej jakości wód powierzchniowych, w pierwszej kolejności rzeki Krąpieli.
2. Ochrona przed zanieczyszczeniami wód miejscowych jezior, szczególnie zaś jezior przy wsi Łęczyca i Kicko.
3. Możliwie najbardziej racjonalne dostosowanie dawek nawozów mineralnych do zapotrzebowania roślin i możliwości sorbcyjnych gleby.
4. Prowadzenie prac nawadniających i odwadniających w sposób zapewniający zachowanie równowagi biologicznej.
5. Zachowanie wszelkich zabagnionych nieużytków oraz niektórych podmokłych łąk.
6. Ochrona zadrzewień wokół zbiorników wodnych i cieków, a także ze względu na małą lesistość gminy wszelkich zadrzewień śródpolnych i przydrożnych.

7. Z powodu bardzo małej powierzchni leśnej na obszarze gminy i niewielkiej możliwości dolesiania, celowym byłoby zaliczenie lasów położonych na jej obszarze do lasów ochronnych w kategoriach dopuszczonych w ustawie o lasach. Wskazane byłoby również zwiększenie lesistości gminy na terenach porolnych, po konsultacji z organem ochrony przyrody.

Podjęcie działań mających na celu realizację zadań planu z całą pewnością poprawi środowisko przyrodnicze gminy. Najważniejszymi i wymagającymi najpilniejszych działań postulatami są: ochrona lasów położonych nad wodami stojącymi i ciekami gminy oraz zachowanie terenów podmokłych. Ochrona lasów na terenie nieomalże bezleśnym nie wymaga głębszego uzasadnienia, natomiast w przypadku podmokłych łąk, to biorąc pod uwagę prognozy dla Polski, (drastyczny spadek ilości opadów w ciągu najbliższych lat oraz dalsze obniżenie się poziomu wód gruntowych - Kleczkowski 1991, Ryszkowski i Bałazy 1991) meliorowanie ich może mieć w krótkim czasie fatalne następstwa ekonomiczne. Jest rzeczą oczywistą, że ogromna wartość przyrodnicza większości terenów podmokłych będzie malała wraz z obniżającym się poziomem wody na tym obszarze. Szczególnie cennymi fragmentami gminy przeznaczonymi do melioracji są łąki pod Kickiem.

Drugim problemem wymagającym rozsądnych działań jest budowa planowanego ośrodka wypoczynkowego na Jeziorze Grabowskim oraz Kolki. Można pogodzić budowę ośrodka z wymogami ochrony przyrody spełniając najważniejsze zalecenia ochronne dla planowanego użytku ekologicznego "Jezioro Grabowskie".

Do planu zagospodarowania przestrzennego gminy wniesiono propozycje zmian opracowane na wniosek Zarządu Gminy przez arch. krajoobr, Piotra Szczepaniaka i Monikę Jarosz - Szczepaniak i uzgadniane z Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody. Zamieszczono je w ANEKSIE jako uzupełnienie do wskazań w opisie obiektów proponowanych do ochrony i wskazań do planu zagospodarowania przestrzennego gminy (ANEKS, pkt.4).

Wobec różnorodności i ilości problemów z zakresu ochrony środowiska przyrodniczego, będących wynikiem szczegółowej inwentaryzacji i waloryzacji, dotychczasowe zapisy planistyczne uznać należy za daleko nie wystarczające.

Plan zagospodarowania gminy powinien przewidywać przeciwdziałanie zagrożeniom przyrody żywej i nieożywionej. Podejmowane zabiegi powinny mieć przede wszystkim na

celu przywrócenie naturalnych walorów. Realizacji tych celów służą wymienione poniżej wskazania

1. Do czasu powołania powierzchniowych form ochrony należy, o ile jest to jeszcze możliwe, w planach zagospodarowania i studium zapisać odnośnie tych obszarów zakaz zmiany form użytkowania gruntów i w miarę możliwości wskazania konserwatorskie wymienione dla każdego z obszarów. Odnośnie terenów zaproponowanych do włączenia do rezerwatów i użytków ekologicznych należy także wprowadzić zakaz prywatyzacji gruntów państwowych lub innych nieprywatnych.
2. W opracowaniach planistycznych należy wskazać obszary do zalesień zgodnie z propozycjami zawartymi w opracowaniu na mapach 1: 10 000. Odpowiednio wyłączyć należy z zalesień tereny, dla których zalesianie spowodowałoby degradację ich ponadprzeciętnych walorów przyrodniczych (głównie wymienionych łąk).
3. Ograniczać należy inwestycje przecinające wskazane korytarze ekologiczne, a w przypadku inwestycji niezbędnych należy ograniczać ich wpływ na środowisko przyrodnicze planując odpowiednie przepusty, osłony, nasadzenia etc.
4. Na obszarach zajmowanych przez roślinność przyczyniającą się do oczyszczania środowiska naturalnego (dotyczy to zwłaszcza roślinności nadbrzeżnej) należy zakazać inwestycji mogących wpłynąć negatywnie na pokrywą roślinną.
5. Na obszarach z oczkami wodnymi i torfowiskami podlegającymi ochronie na mocy przepisów szczególnych powtarzać w zapisach dla obszarów funkcjonalnych (wydziałów planistycznych) nakaz zachowania ich w stanie naturalnym.
6. Ponadto w studium powinny się również znaleźć następujące zapisy respektujące wartości przyrodnicze i krajobrazowe, tj;
  - lokalizacja zabudowy (w tym rekreacyjnej) tylko w obrębie istniejących jednostek osiedleńczych w szczególności w granicach proponowanego obszaru chronionego krajobrazu i zespołów przyrodniczo - krajobrazowych.
  - dopuszczenie do budowy na terenach zaproponowanych do ochrony (ZPK, OCHK) tylko obiektów zharmonizowanych z tradycjami kulturowymi tego regionu

Mając na uwadze kwestie wynikające ze starań Polski o wejście do Unii Europejskiej, można stwierdzić, że niektóre ze środowisk ze względu na występujące tam wartości przyrody ożywionej, będą wymagały ochrony (w myśl ratyfikowanych przez Polskę Konwencji oraz obowiązujących w krajach Unii Europejskiej dyrektyw i zarządzeń).

Inne wskazania w zależności od form użytkowania terenu (do uwzględnienia w opracowaniach planistycznych, akcjach propagandowych, uzgodnieniach inwestycyjnych)

w zakresie gospodarki wodnej:

- zapobieżenie dewastacji brzegów zbiorników wodnych,
- podniesienia retencji wód na kompleksach torfowisk i łąk w obrębie wyznaczonych stref faunistycznych,
- wyeliminowanie w granicach gminy źródeł skażenia cieków, uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej zwłaszcza w obrębie miejscowości o dużym nasileniu ruchu turystycznego
- utrzymanie małych cieków w strefach faunistycznych oraz korytarzach ekologicznych,
- zwiększenie liczb, powiększenie parametrów oraz utrzymanie drożności przepustów pod drogami.

w zakresie gospodarki rolnej:

- promowanie rolnictwa ekologicznego,
- utrzymanie lub sanacja stosunków wodnych,
- zachowanie ekstensywnie zagospodarowanych użytków zielonych,
- dostosowanie poziomu nawożenia do zdolności sorbcyjnych gleb,
- odłogowanie niektórych arealów,
- ograniczyć stosowanie chemicznych środków ochrony roślin (np. stosować je na 95% powierzchni pola),
- pozostawiać w stanie nie zmienionym miedze, zarośla i zadrzewienia śródpolne,
- nie wypalać resztek roślinności,
- nie osuszać śródpolnych oczek wodnych,
- w odległości mniejszej niż 100 m od brzegów wszystkich wód powierzchniowych (rowów, cieków, zbiorników) preferować zróżnicowaniem stawek podatku rolnego użytki zielone przed uprawami polowymi.

Torfowiska:

- ◇ nie osuszać i nie zalesiać,

- ◇ pozostawiać wokół torfowisk otuliny z nienaruszoną roślinnością,
- ◇ nie prowadzić melioracji w sąsiedztwie torfowisk,
- ◇ strzec przed wypalaniem.

Łąki, murawy, pastwiska:

- ◇ pod żadnym pozorem nie zamieniać na pola orne ani nie zalesiać
- ◇ prowadzenie wypasu zwierząt w celu utrzymania układów półnaturalnych (łąki różnego rodzaju),
- ◇ racjonalne nawożenie, uzupełniające powstałe w wyniku koszenia straty materii organicznej,
- ◇ nie intensyfikować zagospodarowania łąk; ograniczyć do minimum nawożenie łąk oraz podsiewanie na nich mieszanek traw i innych roślin, każdorazowo ok. 5% łąki pozostawiać niekoszone, nie zalesiać, kosić z tradycyjną częstotliwością i w tradycyjnych terminach,
- ◇ nie odwadniać łąk wilgotnych.

w zakresie gospodarki leśnej:

- utrzymanie przewagi lasów ochronnych w strefach faunistycznych,
- utrzymywanie odpowiedniego poziomu wód gruntowych szczególnie na torfowiskach, w olsach i łęgach,
- przebudowa lasów w kierunku zgodnym z typem siedliskowym,
- korzystanie z lokalnych ekotypów przy odnowie drzewostanów,
- podniesienie wieku rębności głównych gatunków lasotwórczych w obrębie obszarów chronionych
- preferowanie w obszarach chronionych rębni gniazdowych, a w miarę możliwości stosowanie rębni przerębowych, nie stosować zrębów zupełnych,
- utrzymywanie zadrzewień wzdłuż dróg i cieków wodnych,
- pozostawiać w lesie złomy i wywroty i nie usuwać obumierających i martwych drzew stojących,
- ograniczyć zalesianie luk w drzewostanie,
- nie "uproduktywniać" żadnych śródleśnych bagienek ani łąk,
- maksymalnie ograniczać sieć dróg leśnych,

- maksymalnie ograniczyć stosowanie środków chemicznych w gospodarce leśnej i ochronie lasu,
- w przypadku przejmowania gruntów porolnych pozostawić przynajmniej część do samorzutnego zarośnięcia.

w zakresie łowiectwa, wędkarstwa, turystyki:

- zmniejszenie liczby polowań w obrębie stref faunistycznych, szczególnie w okresie rozrodu,
- zrezygnowanie z polowań i wędkowania w obrębie wybranych korytarzy ekologicznych,
- określenie pojemności turystycznej najcenniejszych przyrodniczo obszarów,
- wyznaczenie szlaków turystycznych i ścieżek dydaktycznych w obrębie obszarów chronionych, do których nie jest zabroniony wstęp,
- rozmieszczenie ośrodków wypoczynkowych i urządzeń obsługi ruchu turystycznego poza obszarami przewidzianymi do ochrony.
- rozwiązanie problemów odpadów i ścieków - wdrożenie systemu selektywnego składowania odpadów, likwidacja dzikich wysypisk i wylewisk nieczystości.

VII PODSUMOWANIE I WNIOSKI

Inwentaryzacja przyrodnicza w gminie Stara Dąbrowa dostarczyła bogatych informacji o charakterze i zróżnicowaniu szaty roślinnej oraz walorach faunistycznych obszaru gminy na tle cennych ekosystemów występujących w urozmaiconym krajobrazie, będącym również wartościowym elementem środowiska naturalnego. W wyniku badań wytypowano najcenniejsze miejsca w gminie i zaproponowano dla nich różne formy ochrony. W niniejszym opracowaniu zaproponowano utworzenie:

- **1 obszaru chronionego krajobrazu**
- **1 rezerwatu przyrody**
- **2 zespołów przyrodniczo - krajobrazowych**
- **8 użytków ekologicznych:**
- **30 pomników przyrody**

Ponadto wykazano **7 obszarów cennych przyrodniczo (OC)** o dużym znaczeniu biocenotycznym ze wskazaniem, by w najbliższej przyszłości utworzyć tu użytki ekologiczne.

Wykazano również istnienie par lęgowych gatunków ptaków objętych ochroną strefową, dla których po odszukaniu gniazd należy utworzyć strefy ochronne.

Analiza zagrożeń środowiska przyrodniczego pozwala sformułować następujące wnioski:

1. Obszary cenne są zagrożone głównie przez
  - zanieczyszczenie wód (ścieki, pestycydy, nawozy sztuczne, dzikie wysypiska śmieci, wylewiska nieczystości);
  - zachwianie stosunków wodnych (melioracje, pozyskiwanie kopalin),
  - ruch samochodowy (kolizje dróg ze szlakami migracyjnymi zwierząt)
  - antropopresję (wycinanie drzew itp...).
2. Ustalono, że należy podjąć lub kontynuować prace na rzecz jak najszybszego wyeliminowania zagrożeń i barier i stałą kontrolę jakości środowiska w obrębie najbardziej zagrożonych degradacją miejsc.
3. Ustalono, że należy powołać sieć obszarów chronionych ESOCH, które chroniłyby najcenniejsze strefy faunistyczne lub ich fragmenty. Wojewoda powinien formalnie uznać strefy faunistyczne za miejsca rozrodu i stałego przebywania gatunków chronionych. Po zabezpieczeniu jedną z niższych form ochrony przyrody należy przystąpić w przypadkach uzasadnionych do działań na rzecz podniesienia rangi

obiektów chronionych (konieczne jest rozszerzenie badań na obszar sąsiednich gmin i ustalenia wspólnej strategii w odniesieniu do obszarów granicznych).

4. Ustalono, że zapisy dotyczące ochrony najcenniejszych wartości przyrodniczych gminy powinny znaleźć się w studium uwarunkowań przyrodniczych oraz planie zagospodarowania przestrzennego gminy Stara Dąbrowa.

ANEKS

Spis zawartości:

- 1. Lista gatunków roślin naczyniowych stwierdzonych w gminie Stara Dąbrowa**
- 2. Wykaz gatunków fauny w gminie Stara Dąbrowa**
- 3. Wybrane akty prawne dotyczące ochrony przyrody**
- 4. Piotr Szczepaniak, Monika Jarosz-Szczepaniak „Analiza Stanu środowiska przyrodniczego i wskazania konserwatorskie do proponowanych zmian w miejscowych planie zagospodarowania przestrzennego gminy „Stara Dąbrowa „**
- 5. Mapa w skali 1 : 25 000 „ Waloryzacja przyrodnicza”**

